

WAAR BEN JE?

ANNA VAN PRAAG

WAAR
BEN
JEF

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Van Anna van Praag verschenen bij Lemniscaat:
Kom hier Rosa | Een heel bijzonder meisje
Noorderlicht | Het heksenhotel | Jona

Tekst © Anna van Praag, 2024
Omslag en boekverzorging: Marc Suvaal
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2024
ISBN 978 90 477 1625 9
NUR 285

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

*Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij
gebleekt en verouderingsbestendig papier.*

Kijk voor meer informatie, lessuggesties
en extra's op www.lemniscaat.nl

**I will destroy you in the most beautiful way possible.
And when I leave, you will finally understand why
storms are named after people.**

- Caitlyn Siehl

**That is one of the mistakes I made, to have wanted
a story for myself, whereas life alone is enough.**

- Samuel Beckett

De ultieme escaperoom

Juno verdween op een doodgewone dag in januari, het was niet eens Blue Monday. Niemand zag het aankomen – ik al helemaal niet. Terwijl ik mijn grote zus het allerbeste kende van iedereen.

Er is zo'n liedje, *God only knows*, over dat je geen idee hebt wie je zou zijn zonder de ander. Juno is die ander voor mij. Toen onze bijna-stiefvader stierf en mijn moeder jarenlang als een zombie op de bank zat, zorgde Juno ervoor dat er toch van alles gebeurde. Toen zijn ook de speurtochten begonnen. Eerst alleen nog door het huis. Juno verstopte overal easter eggs. Geen paaseitjes – al deed ze dat ook weleens, als mama het vergat – maar van die verborgen grapjes die je ook in games soms hebt. Zoals *do a barrel roll* typen bij Google. Dat is een easter egg.

Het begon klein. Mijn beren hadden ineens mutsjes van papier op. Dropjes in mijn bed, die de volgende ochtend aan mijn pyjama plakten. Mijn naam in zeeletters op alle spiegels, toen ik de letters aan het leren was. M.I.L.L.A.N. Ik ging er eindeloos met mijn vinger overheen. En de juffrouw op school maar verbaasd zijn dat ik eerder Milan kon schrijven dan maan, roos, vis. Of dan mama.

Toen ik eenmaal kon lezen, werden de speurtochten pas echt interessant. Het leek wel alsof Juno er plezier in had om het steeds net iets te ingewikkeld te maken voor mijn leeftijd. Ze had een tijdje een escaperoomfascinatie, met puzzels en

sleutels verstopt door het hele huis. Maar toen mama daarvan te veel in de war raakte, gingen de tochten naar buiten. Dan vond ik bijvoorbeeld in mijn broodtrommel op school al een briefje met de eerste aanwijzing: BRIEVENBUS.

Aan het einde van de dag ging ik snel naar huis, zag amper dat mama nog op precies dezelfde plek op de bank zat als die ochtend en haastte me naar het pleintje om te kijken of er een aanwijzing bij de brievenbus was. Dan hing daar weer zo'n briefje half uit, ik moest het voorzichtig pakken, anders glipte het erin. En Juno was onverbiddeijk: als zoiets gebeurde, liet ze me rustig uren wachten tot de brievenbus een keer geleegeerd werd. Speurtochten van Juno duurden lang, soms zelfs dagen. Er waren briefjes onder ruitenwissers en teksten op muren waarvoor ze speciaal een graffiti spuitbus had gekocht. Ze schreef iets met een takje in de zandbak van de burens of vroeg aan de winkeliers of ze iets op hun etalage mocht plakken aan de binnenkant. Zo werd ik dan de hele buurt door gestuurd. Soms snapte ik niet hoe ze het deed, soms ging het ook mis. Iemand had een briefje gepakt, het waaide weg, of het verregende. Dan was Juno behoorlijk chagrijnig en wilde ze meteen revanche.

Het engste was de keer dat ze een briefje had verstopt in de zak van de oude zwerver die zijn roes aan het uitslapen was op een bankje. Ik herkende meteen het gele plakbriefje dat half uit zijn zak stak, maar ik durfde niet te dichtbij te komen. Juno stond op een afstandje te zuchten en te steunen, maar ik bleef hard nee schudden. 'Lafaard,' zei ze.

'Mijn hele zakgeld als jij het voor me pakt,' zei ik, maar daar trapte ze niet in.

'Als jij dit niet durft, verdien je de schat ook niet,' zei ze hard. Juno was voor niemand bang, mensen waren eerder bang voor haar. Ze had in die tijd haar haar net gemillimeterd: vaak dachten ze dat ze een jongen was. Ook om de kle-

ren die ze droeg, meestal waren dat hoody's. Nooit sieraden of make-up, hoogstens zwarte nagellak.

'Straks wordt hij wakker en loopt hij weg,' zei Juno, die de zwerver stond te bestuderen. 'Of jij loopt weg. Dan win ik de schat.' De schat was meestal iets van snoep, of een cadeautje van de feestwinkel tegenover ons huis, zoals een Draculagebit.

'Ik ga wel,' mompelde ik. Met zware benen begon ik naar het bankje te lopen. Ik voelde de laserogen van Juno in mijn rug.

Ik ging naast de zwerver zitten, zo ver mogelijk bij hem vandaan. Maar het was alsof hij de hele tijd precies daarop had zitten wachten, want hij schoot meteen overeind. Toen hij zijn ogen opendeed, zag ik hoe de woede erin sprong.

'Duivelskind,' grauwde hij, zijn vaste tekst die hij op een of andere manier alleen voor mij bewaarde. Hij boog naar me toe en ik rook zijn geur van oude sponsjes en verrotte groente.

Ik sprong op en rende terug naar Juno, waar ik me verstopte achter haar rug. Toen ik om een hoekje gluurde, zag ik hoe de zwerver mijn kant op kwam. Juno bleef staan als een rots. Ze keken elkaar aan.

Toen draaide de zwerver zich met een ruk om. Gelukkig voor mij viel daarbij het gele briefje uit zijn zak.

Juno wendde zich naar mij. 'Zie je, hij doet niks.'

'Bij jou niet, nee.' Juno had nog steeds haar laserogen.

Maar ik keek zoals altijd naar haar mond, die zacht was en rond. Niet dat ze ooit kusjes gaf, maar als je goed keek, lagen die kusjes toch wel op haar lippen. 'Stomme junk,' zei ze zacht.

Toen ik naar de middelbare school ging, hielden de speurtochten op, maar in plaats daarvan keken we vaak samen misdaadseries. Mama zat inmiddels niet meer zombie te spelen op de bank, maar die hield meer van romantische dingen over ziekenhuizen, dus Juno en ik zaten vaak op haar kamer

onze eigen series te bingen. Juno raadde altijd het snelst wie de moord had gepleegd en waarom. ‘Daar is een truc voor,’ zei ze. ‘Je moet altijd “wat als?” blijven denken. Wat als deze verlegen leraar eigenlijk een dubbelleven leidt, wat zou dat kunnen zijn? Wat als deze leuke meid helemaal niet zo leuk is? Wat zijn haar zwartste fantasieën? Als je “wat als” blijft denken, is alles mogelijk. Want na “wat als” komt “als dan”. Als dat meisje droomt van een of ander satansritueel, dan doet ze het op een dag misschien wel echt.’ En ik knikte ernstig, alsof ik wist wat een satansritueel was of zelf ook regelmatig nadacht over het dubbelleven van leraren. ‘Het gaat erom,’ zei Juno, ‘dat je zoveel mogelijk scenario’s moet verzinnen. Dingen die kunnen gebeuren, hoe onwaarschijnlijk ook. En daar dan op voorbereid zijn.’ Daarom piekerde ze over kwesties als hoe je een lijk moest verstoppen en over hoe je – stel dat dat nodig was – aan een revolver zou kunnen komen op het darkweb, of anders op de zwarte markt in Antwerpen. Ik vond dat wel geruststellend; als ik in de problemen kwam, zou Juno altijd een oplossing vinden en mijn belagers onschadelijk maken.

Soms sloeg ze wel een beetje door. ‘Laten we een codewoord afspreken,’ zei ze op een dag. Ze had van alles zitten lezen over een grote ontvoeringszaak van vijftig jaar geleden. De familie en de ontvoerders zetten gecodeerde berichtjes in de krant om met elkaar te praten. ‘Ze wilden weten of hij nog leefde voordat ze heel veel losgeld betaalden,’ zei Juno, ‘en dus stelden ze een vraag die alleen die man kon weten.’

‘Wat voor vraag?’ vroeg ik.

‘De bijnaam van iemand die vroeger voor die familie werkte,’ zei Juno.

‘En toen?’ vroeg ik.

‘Daar gaat het niet om. Het gaat erom dat jij en ik ook zo’n woord moeten afspreken. Een codewoord, zoals “appel-taart”.’

‘Appeltaart? Waarom niet iets als...’ Ik dacht na. ‘Dark lord ofzo?’

‘Nee, dat moet juist niet,’ zei Juno ongeduldig, ‘anders valt het te veel op.’

Ze ging er eens goed voor zitten. ‘Stel,’ begon ze met haar verhalenstem, ‘jij bent in huis met een inbreker die je onder schot houdt. En dan bel ik op.’

‘Waarom?’

‘Nou, toevallig bel ik je. Dat kan toch? Dan wil je me zeggen dat ik 112 moet bellen. Maar dat kan niet, want die inbreker houdt zijn Colt op je gericht.’

‘Dus dan zeg ik appeltaart? Dat is helemaal raar.’

‘Nee, dan verzin je iets. Dan zeg je bijvoorbeeld: hé Juno, goed dat je belt. We zouden vanmiddag toch appeltaart gaan eten?’

‘Ja.’ Ik knikte ijverig. ‘Of ik zeg: Juno, het komt nu niet goed uit, maar kun je me even dat ene recept voor appeltaart sturen?’

‘Precies.’ Ze tikte op mijn slaap. ‘Het komt nu niet goed uit. Als je een wapen op je hoofd gericht hebt staan. Dat is wel een eufemisme.’

Ik duwde haar hand weg. ‘Een wat?’

‘Laat maar. We spreken dus het codewoord appeltaart af.’

Ik knikte, maar vergat het toch. Waardoor ze me er af en toe aan moest herinneren. ‘Weet je nog ons codewoord?’ Je kon het ook gebruiken als je gered wilde worden uit een slaapverwekkend gesprek met een saaie tante.

Dus toen Juno zelf verdween, begreep ik meteen dat dit de ultieme escaperoom en speurtocht bij elkaar was. Met een beetje crime erbij misschien. Anders was het gewoon een rotstreek van haar, en dat sloeg nergens op. Ik kon nog helemaal niet zonder haar.

**Vier
maanden
ervoor**

You are the sky, everything else is just the weather.

- Morning prayers, Princess Jaleesa

Nachtgesprekken

Ik was vaak verliefd. Op de juf van de basisschool. Op het meisje op school dat gepest werd omdat ze niet zonder haar knuffelbeer kon, terwijl ze al in groep zes zat. Op de tweeling die bij mij op klarinetles zat bij de muziekschool. Die meisjes waren bijna net zo brutaal als Juno: de lerares moest er soms bijna van huilen. Maar dat huilen deed ze ook als die meisjes wel een keer hun best deden: dan konden ze namelijk heel zuiver spelen – en precies tegelijk. Ik dacht daar soms aan, als ik 's avonds in bed lag.

Juno had al snel door dat het met Jaleesa serieuzer was. Dat kwam door onze nachtgesprekken. Vaak kwam Juno 's avonds naar mijn kamer om de dag te bespreken. Als ik nog spelletjes aan het doen was op mijn telefoon, was dat het sein om die weg te leggen. Juno deed ongevraagd het licht naast mijn bed uit en in het donker vertelde ze wat zij en haar spelvrienden nou weer bedacht hadden voor Dungeons & Dragons. 'De Goblin heeft de geheime sleutel,' zei ze dan bijvoorbeeld, 'en onze Dungeon Master heeft het extra moeilijk gemaakt: de sleutel is alleen zichtbaar bij volle maan. Maar dat is pas bij onze volgende sessie.'

Op andere dagen klaagde ze vooral over mama: die twee hadden vaker wel dan niet ruzie, zeker sinds Juno eindexamen had gedaan en niet wist wat ze moest gaan doen met haar leven. Mama vond dat onvoorstelbaar. 'Nu wil ze weer dat ik "heel volwassen" ga meebetalen aan de boodschappen,'

zei Juno dan bijvoorbeeld, met de sarcastische stem die ze vooral voor mama reserveerde. Het woord sarcastisch had ik trouwens van Juno geleerd, die was een levende wikipedia-pagina. Volgens haar was mama de kampioen in het sarcastisch zijn. ‘Wat ben je weer gezellig,’ tegen Juno zeggen als die van tafel wegliep, was dus sarcastisch. Tegen mij deed gelukkig bijna niemand ooit sarcastisch.

Maar meestal wilde Juno het over mij hebben en deze avond had ze besloten mij uit te horen over Jaleesa. ‘Op een schaal van één tot tien: hoe verliefd ben je?’

Ik legde mijn handen in mijn nek. ‘Misschien een zeven?’

Juno probeerde mijn gezicht te zien in het donker. ‘Dat is best veel. Hoe ziet ze eruit, Surinaams toch?’

‘Ghanees.’ Ik pakte mijn telefoon weer, de foto stond nog open. Jaleesa die over haar schouder kijkt, haar blik lief en brutaal tegelijk, als zoiets kan, haar haren in honderd kleine vlechtjes.

Juno’s duimen vlogen over het scherm. ‘En dit, wat is dit?’

Ik strekte mijn arm uit. ‘Gewoon, haar kanaal.’

‘Princess Jaleesa? Hoezo prinses? En morning prayers?’ De walging droop van haar stem.

‘Geef terug. Dat is gewoon... iets dat ze doet. Als een soort influencer.’

Nog een woord dat je niet tegen Juno moet zeggen. ‘Ik bedoel... ze zet daar af en toe iets op en daar helpt ze mensen mee.’ Ik zat nu rechtop, maar Juno liet me niet bij de telefoon. ‘Nog even kijken, hoor, het zijn filmpjes dus, heel kort...’

‘Juno, geef terug. Mijn telefoon.’

Plotseling galmde de stem van Jaleesa door de kamer, met de bekende zweverige muziek erachter: *‘Accept both compliments and criticism. It takes both sun and rain to grow.’*

Terwijl Juno keihard begon te lachen, lukte het me eindelijk om de telefoon af te pakken. ‘Mijn kamer uit!’

‘Sorry hoor, maar het is werkelijk...’ Juno hinnikte als een vals paard.

‘Ga weg, Juno.’ Ik plofte terug in bed, gezicht naar de muur.

Na een tijdje voelde ik hoe ze weer op de rand ging zitten.

‘Weg.’

‘Sorry.’

‘Ga weg.’

‘Nee, echt sorry. Ik had gewoon niet gedacht dat jij gevoelig zou zijn voor...’ Haar stem stierf weg. ‘Ze lijkt ouder.’

‘Ze is ouder. Een jaar. Ze komt van het vmbo.’

‘Milan?’

‘Hm.’

‘Als jij haar leuk vindt, dan is dat zo. Ik heb je nog nooit zo meegemaakt.’

Juno kan dat soort dingen zeggen. Als je bent opgevoed door twee vrouwen leer je wel om ook over andere dingen te praten dan voetbal: over gevoelens bijvoorbeeld. Ik weet dat je een vrouw die ongesteld is serieus moet nemen, dat goede dagcrème belangrijk is en dat vrouwen in Nederland 13,5 procent minder verdienen dan mannen, waarmee we, stel dat dit het Songfestival was, schaamtevol in het tweede rijtje van Europa staan. Meisjes vinden zulke kennis aantrekkelijk.

‘Zeg me één ding dat haar bijzonder maakt,’ vleide Juno.

Dus toen vertelde ik hoe het was begonnen. Havo 4, begin van dit schooljaar. Meteen al in de eerste week was het de klas gelukt om Zijlema van Wiskunde, die we allemaal Zeiksnor noemen – maar hé, neem dan ook niet zo’n rare ouderwetse snor – aan het huilen te krijgen. We waren echt niet zo gemeen. Iemand, volgens mij was het Juan-Luca, was tegenvragen gaan stellen. Nadat Zeiksnor drie keer had gezegd dat zijn eigen dochter van elf dit al snapte, stak hij zijn vinger op.

‘Ja?’ zei Zeiksnor, enthousiast dat iemand interesse toonde.

‘Welk schooladvies heeft uw dochter, meneer?’ vroeg JL poeslief.

Zeiksnor zei dat dat dat niet relevant was, maar dat bleek alleen nog maar het startsein. Hoe heet uw dochter eigenlijk? Is uw dochter een match voor mij, denkt u? Is uw dochter ook goed in tekenen? In liedjes zingen? Zit uw dochter op hockey? Houdt uw dochter veel van haar vader? Geeft ze u weleens kusjes? Is uw vrouw, de moeder van uw dochter, niet jaloers op al die aandacht die ze krijgt? Lijkt uw dochter op haar moeder? Heeft uw dochter misschien een rekenmachine voor mij te leen? Er bleken oneindig veel dochtervragen gesteld te kunnen worden. De grootste fout van Zeiksnor was dat hij elke keer als iemand een vinger opstak, diegene aan het woord liet, met een enthousiast: ‘Ja? Ik zie een vraag?’

Juno zuchtte. ‘Vermoeiend.’

Ik haalde mijn schouders op.

‘Jij deed er zeker niet aan mee?’

‘Nee, niet echt.’

‘Niet echt?’

‘Nou, ik lachte wel natuurlijk. Het was soms best grappig. Wiskunde is al saai genoeg.’

‘Die man moet tegen zichzelf beschermd worden,’ zei Juno, ‘en toen begon hij te huilen?’

‘Ja, dat hadden we niet echt zien aankomen. Ik bedoel, het waren maar grapjes.’

Het was niet fijn om terug te denken aan die grote man die ineens vuurrood werd. Maar in plaats van te gaan schreeuwen, wat iedereen eigenlijk verwachtte, klonk er een gek piepgeluidje. ‘Nou,’ zei hij alleen maar, als een klein kind zonder woorden. ‘Nou, jongens. Nou...’

‘Daarna spotten letterlijk de tranen uit zijn ogen, het leek wel een tekenfilm. En vervolgens rende hij weg.’ Juno wilde al antwoorden, maar ik zei: ‘En toen kwam Jaleesa in actie.’

Tot op dat moment was ze me niet echt opgevallen. Ja, wel dat ik haar knap vond natuurlijk, maar dat vind ik van wel meer meisjes. Ze hoorde bij de paar grote, bazige meiden en jongens die net in onze klas zaten, een stuk stoerder dan wij.

Nu stond ze op, in mijn herinnering was het zelfs met een soort geraas. Iedereen keek naar haar en ze zei, heel rustig eigenlijk: 'Zijn jullie trots op jezelf?'

Juan-Luca begon te lachen en een paar anderen ook, maar dat stopte vanzelf weer. Jaleesa zei: 'Die man is een vader, hè, het zou jouw vader kunnen zijn. Die doet ook maar gewoon zijn werk. Zijn best. Elke ochtend gaat hij weer dapper naar school, terwijl hij ook bij een of andere multinational kan werken en veel meer verdienen. Maar hij gelooft hierin: in dit werk. In ons helpen slimmer te worden, zodat wij straks wél bij die multinationals gaan werken. En dan komt hij thuis, doodmoe. En dan is zijn dochter, zijn liefste bezit, weer bij haar moeder want ze zijn gescheiden. Dan mist hij zijn dochter zo erg dat hij wel over haar móet praten - en vervolgens gaan jullie precies zijn dochter belachelijk maken. Een beetje alsof hij tegen jou,' ze keek nu naar Juan-Luca, 'zou zeggen dat hij je moeder weleens zou willen doen.'

Juan-Luca maakte een vechtgebaar.

'Het werkte,' zei ik, nog steeds een beetje verbaasd, tegen Juno, 'daarna werd het behoorlijk stil in de klas.'

'Respectvol stil?'

'Ja, ik geloof het wel. En Jaleesa liep heel rustig de klas uit om Zeiksnor te gaan zoeken.'

Dat was het moment. Vanaf die dag gaf Jaleesa licht, ook al stond ze helemaal aan de andere kant van de kantine. En dat kwam goed uit, want ik zocht haar overal. Ik wilde steeds bij haar in de buurt zijn, haar stem horen, ik wilde dat ze naar me keek. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt.

En ze keek. Eerst onderzoekend, en daarna verlegen. Zoals

meisjes kijken als ze een beetje over je praten met hun vriendinnen.

Juno knikte. 'Oké. Ze klinkt oké.'

Voor Juno is dat heel wat. In groep 8 heeft ze een keer een meisje dat steeds briefjes met hartjes in mijn tas deed zogenaamd als mij teruggeschreven, dat ik al twee vriendinnen had die veel leuker waren. Wat niet waar was natuurlijk. Eerst snapte ik niet waarom dat meisje ineens met een grote boog om me heen liep. Op zich was dat beter dan die briefjes de hele tijd, maar toch. Pas maanden later vertelde Juno me wat ze had gedaan 'om jou van haar te redden'.

Aan de andere kant heeft Juno in de tweede van de middelbare, toen ze me kwam ophalen van een schoolfeest, een meisje dat géén verkering met me wilde een glas cola in haar gezicht gegooit.

Ik moest met Jaleesa dus wel een beetje voorzichtig te werk gaan.

Maar toen kwam het schoolkamp. En dan gaan dingen altijd vijf keer zo snel. Vage klasgenoten worden ineens je allerbeste vrienden, brave leraren gaan helemaal los, hun reputatie voor eeuwig verwoest, verlegen kinderen verslaan iedereen bij het kanoën. En Jaleesa kuste mij in het bos.